

дотримуватись майбутній фахівець, він повинен усвідомити їх головну імперативну загальну вимогу – бути відповідальним за життя на Землі.

В процесі вивчення філософської компоненти у майбутніх інженерів аграрного виробництва повинна бути сформована ідея про самоцінність природи та планети в цілому. Це надасть вимогу здобувачам вищої освіти прийти до самостійного переконання в тому, що саме вони несуть особисту відповідальність за їх збереження та сталий розвиток. Саме тоді ми можемо казати про сформований екологічний світогляд.

Дуже вадливим для екосвітогляду інженерів аграрного виробництва є принцип «випереджального відображення». Цей принцип вказує на те, що в його свідомості повинна бути постійна оцінка результату втручання в природу [1, с.29].

Для підняття рівня екологічного світогляду здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів аграрної спрямованості необхідно чітко визначити пріоритети для держави та людства в сфері охорони природи, посилити роль еколого-правової освіти, залучати здобувачів вищої освіти до активної практичної діяльності з охорони природи, формування екологічної відповідальності особистості на місцевому, державному та глобальному рівнях.

Список використаних джерел

1. Душечкіна Н. Ю. Формування екологічного світогляду студентів у закладах вищої освіти : моногр. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 213 с.
2. Коробчук Л. Формування екологічного світогляду як складова підготовки майбутніх фахівців-екологів. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка*. Сер. Педагогіка. 2009. № 3. Спецвипуск. С. 116-120.

Abstract: The significance of the modern philosophical picture of the world for the formation of an ecological worldview among students of higher education in technical specialties of the agricultural university is revealed.

Keywords: engineer, consciousness, agricultural production, paradigm, anthropocentrism, biocentrism, ecocentrism.

УДК 338.483.12:39(477)

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-122

ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ КРАФТОВИХ ВИРОБНИЦТВ ЯК МАГНІТ ДЛЯ ЕТНОТУРИЗМУ

Павлюк С.І., канд. екон. наук, доцентка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9093-5237>
Кузьома В.В., д-р екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0002-6763-2120>

Анотація: У даній роботі розглянуто роль крафтового виробництва як інструменту для створення автентичних, унікальних та стійких туристичних

продуктів, що підвищує загальну цінність українського гостинного сектора. Відмічено особливе значення даного виду діяльності для розвитку місцевої економіки, стимулювання самозайнятості та сімейного підприємництва в територіальних громадах. Акцентовано, що крафтове виробництво є основним складником етнотуризму, оскільки забезпечує збереження нематеріальної культурної спадщини території.

Ключові слова: територіальна громада, крафт, етнотуризм, нематеріальна культурна спадщина

У сучасних умовах глобалізаційних процесів та уніфікації культурного середовища спостерігається поступова зміна споживчих орієнтирів у сфері туризму. Сучасні туристи дедалі частіше відмовляються від пасивного споживання типових туристичних послуг на користь отримання автентичного досвіду, пов'язаного з пізнанням локальної культури, традицій і способу життя населення. У цьому контексті відродження традиційних крафтових виробництв набуває особливого значення як один із стратегічних чинників розвитку туризму, зокрема етнотуризму. Крафтове виробництво перетворюється на важливий елемент туристичної привабливості територій, формуючи їхню унікальну ціннісну пропозицію та підсилюючи локальну ідентичність.

За інформацією Державного агентства розвитку туризму України, у 2025 році надходження від туристичного збору до місцевих бюджетів становили 359 млн грн, що підтверджує збереження економічної активності туристичної галузі та її адаптацію до умов воєнного часу. Туризм продовжує виконувати важливу фіскальну функцію, забезпечуючи стабільні бюджетні надходження для територіальних громад. Найбільші обсяги туристичного збору зафіксовано у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській, Київській та Дніпропетровській областях, які сумарно забезпечили понад три чверті загального обсягу надходжень [1].

У зв'язку з цим розвиток самозайнятості та сімейного підприємництва, зокрема у сфері крафтового виробництва, виступає ефективним інструментом скорочення безробіття та підвищення рівня добробуту населення. В умовах повоєнного відновлення України крафтовий сектор може стати одним із ключових чинників ревіталізації сфери гостинності, оскільки автентична локальна продукція забезпечує синергію між етнотуризмом та малим бізнесом. Крім того, розвиток мікропідприємництва у формі крафтових виробництв виконує функцію економічного мультиплікатора для сільських і депресивних територій, стимулюючи розвиток супутньої інфраструктури, зокрема засобів розміщення, етногастрономічних закладів та логістичних мереж.

Науковець Л. Л. Калініченко [2] трактує крафтову діяльність як особливий різновид підприємницької діяльності, що характеризується відсутністю чіткого функціонального поділу праці у процесі виробництва та реалізації продукції малими підприємствами й сімейними господарствами. Водночас засоби виробництва перебувають у власності або користуванні виробників, продукція виготовляється у невеликих обсягах, часто на індивідуальне замовлення, а

пріоритет надається високій якості та автентичності продукції, тоді як отримання прибутку розглядається як похідний результат діяльності.

Серед основних видів крафтового виробництва виділяють наступні (рис. 1).

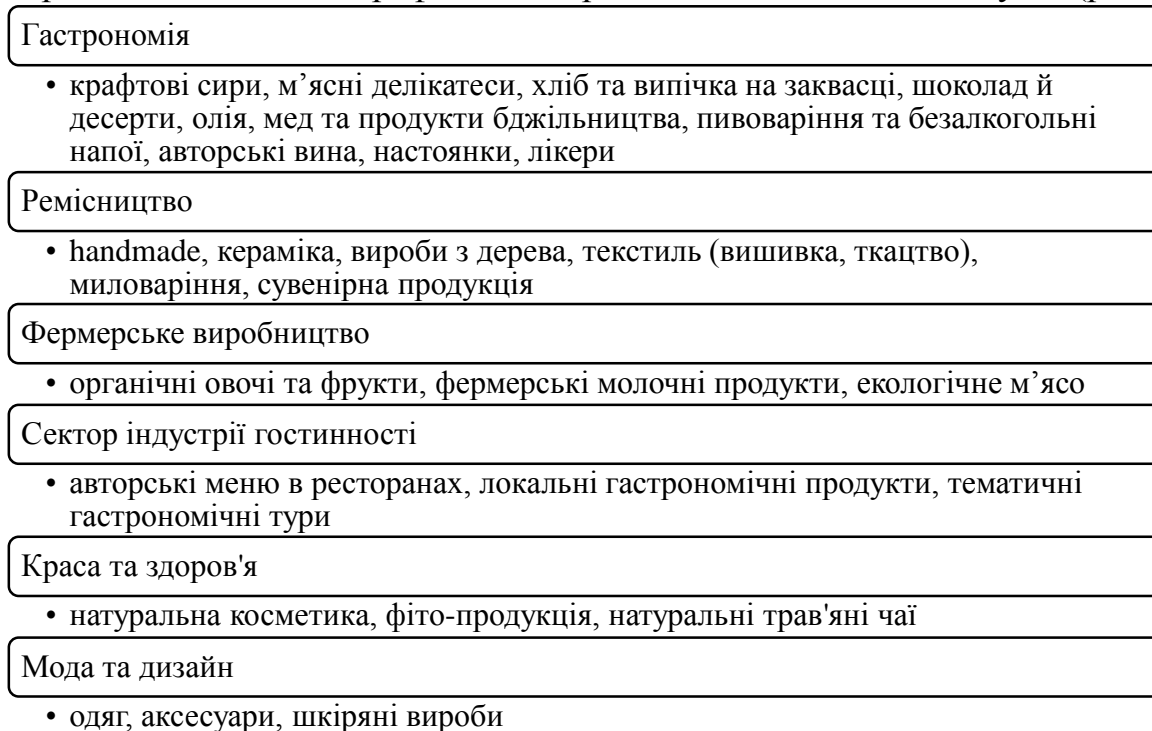

Рисунок 1 – Основні вили крафтового виробництва

Джерело: узагальнено автором

Інтеграція крафтового виробництва у туристичний простір ґрунтується на концепції економіки вражень, відповідно до якої ключовою цінністю для споживача стають не лише товари чи послуги, а насамперед емоції, унікальний досвід та незабутні враження, отримані під час взаємодії з продуктом або брендом. У цьому контексті традиційні крафтові виробництва формують високу додану вартість не тільки завдяки матеріальним характеристикам продукції, а й через залучення туриста до процесу співтворчості, зокрема участі у майстер-класах, демонстраціях ремесел та інтерактивних заходах. Такий підхід трансформує споживання туристичного продукту у комплексний культурний досвід, де відвідувач виступає активним учасником відтворення локальних традицій та звичаїв.

Відродження традиційних крафтових виробництв як чинника розвитку етнотуризму має важливе значення і для збереження нематеріальної культурної спадщини територій. Крафт у цьому випадку виступає не лише способом виготовлення продукції, а й механізмом передачі від покоління до покоління автентичних ремісничих технік, професійних навичок, культурних символів і світоглядних цінностей. У сфері етнотуризму крафтове виробництво виконує функцію своєрідного «культурного коду», що дозволяє дестинації зберігати власну ідентичність, підвищувати впізнаваність на глобальному туристичному ринку та уникати втрати локальної самобутності в умовах культурної уніфікації.

Для деокупованих територій, особливо південних регіонів України, розвиток крафтового виробництва може стати одним із стратегічних напрямів

повоєнного соціально-економічного відновлення. Завдяки високій гнучкості, адаптивності та порівняно невеликій потребі у стартових інвестиціях крафтовий бізнес здатний оперативно активізувати економічні процеси на місцевому рівні, сприяти створенню робочих місць і підтримувати розвиток громад.

Окрім економічної функції, розвиток локальних ремесел та гастрономічних продуктів формує підґрунтя для створення нових туристичних атракцій і тематичних маршрутів. На базі традиційних промислів можуть формуватися етнотуристичні кластери, які не лише залучають туристичні потоки, а й сприяють формуванню позитивного іміджу територій, що є важливим чинником їхньої соціокультурної та економічної реінтеграції у загальнонаціональний простір.

Для Миколаївська область та Херсонська область перспективним напрямом є розвиток крафтових ніш, заснованих на природно-кліматичних та історико-культурних особливостях регіону. Зокрема, значний потенціал мають мікробизнеси з використанням автохтонних сортів винограду, виробництво локальних плодоовочевих консервів за традиційними рецептами, зокрема продуктів на основі кавуна, а також відродження ремесел, пов'язаних із судномодельництвом і рибальським промислом. Формування мережі «Крафтових шляхів Півдня» може забезпечити інтеграцію окремих господарств у єдину систему туристичних маршрутів, що сприятиме стабільному туристичному потоку та розвитку регіонального етнотуризму навіть у міжсезонний період.

Список використаних джерел

1. Публічний звіт Голови Державного агентства розвитку туризму України за 2025 рік. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/publichniy-zvit-golovi-derzhavnogo-agentstva-rozvitku-turizmu-ukrayini-natali-tabaki-za-2025-rik>.
2. Калініченко Л.Л. (2022). Проблеми розвитку крафтової діяльності в Україні. *Економіка: реалії часу*, 5 (63), 26-33. URL : <https://economics.op.edu.ua/files/archive/2022/No5/26.pdf>.

Abstract: This paper examines the role of craft production as a tool for creating authentic, unique, and sustainable tourism products, which, in turn, enhances the overall value of the Ukrainian hospitality sector. The study highlights the particular significance of this activity for the development of local economies and the promotion of self-employment and family entrepreneurship within territorial communities. It is emphasized that craft production is a fundamental component of ethnotourism, as it ensures the preservation of the intangible cultural heritage of the territory.

Keywords: territorial community, craft, ethnotourism, intangible cultural heritage.